

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 605/2020
16.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића, Бранке Дражић, Данијеле Николић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Ненад Дашић, адвокат из ..., против туженог НИС а.д. из Новог Сада, чији је пуномоћник Бранислав Грујић, адвокат из ..., одлучујући о ревизији туженог која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3249/19 од 18.11.2019. године, у седници већа која је одржана дана 16.07.2020. године донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ дозвољава одлучивање о посебној ревизији туженог, па се **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3249/19 од 18.11.2019. у ставу трећем изреке и пресуда Вишег суда у Новом Саду П1 2/19 од 26.06.2019. године у ставу трећем изреке, тако што **СЕ ОБАВЕЗУЈЕ** тужени да тужиоцу на име накнаде за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа услед претрпљеног злостављања на раду код туженог исплати износ од 80.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 26.06.2019. године па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, док се тужбени захтев преко досуђеног, а до износа од 200.000,00 динара са законском затезном каматом, одбија као неоснован.

У преосталом делу, **НЕ ДОЗВОЉАВА** се одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3249/19 од 18.11.2019. године и у том делу се ревизија **ОДБАЦУЈЕ**.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П1 2/19 од 26.06.2019. године утврђено је да је тужилац, који је код туженог био распоређен на пословима радног места ... у Одељењу за ... „НИС“ Матица, Служба за ..., Сектор за ..., Кабинет ХР директора „НИС“ а.д. ... са радним местом у ..., ... а након тога са радним местом у ..., ... почевши од дана 16.12.2009. године, па до престанка радног односа код туженог дана 24.05.2013. године, претрпео злостављање на раду код туженог, као послодавца, које је ближе означено у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, утврђено је да се злостављање вршило систематски од стране туженог, а да су злостављачи били запослени код туженог ББ, ВВ и ГГ. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због

повреде части и угледа услед претрпљеног злостављања на раду код туженог, исплати износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 26.06.2019. године па до исплате у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете преко досуђеног износа до 200.000,00 динара до траженог износа од 500.000,00 динара, одбијен је као неоснован, као и тужбени захтев којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог да о свом трошку у целини објави ову пресуду у дневном листу „Куир“, као листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије и то у року од 8 дана од дана доношења пресуде, под претњом извршења, с тим што се тужени ове обавезе може ослободити уколико плати тужиоцу износ од 300.000,00 динара у року од 8 дана од дана доношења пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом петим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 175.500,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3249/19 од 18.11.2019. године ставом првим изреке, жалба тужиоца је делимично усвојена, а пресуда Вишег суда у Новом Саду П1 2/19 од 26.06.2019. године у одбијајућем делу делимично преиначена, тако што је обавезан тужени да о свом трошку објави у дневном листу „Куир“ уводни део и изреку пресуде, с тим што се тужени ове обавезе може ослободити уколико тужиоцу исплати износ од 300.000,00 динара, у року од 8 дана од дана доношења пресуде. Ставом другим изреке жалба туженог је делимично усвојена и тужбени захтев у усвајајућем делу којим је утврђено да је тужилац претрпео злостављање на раду на тај начин што га је тужени након подношења захтева за заштиту од злостављања на раду незаконито упутио на плаћено одсуство и са даном 24.05.2013. године отказао тужиоцу уговор о раду као технолошком вишку, преиначио, тако што је овај део тужбеног захтева одбио и одбио је захтев за накнаду трошкова парничног поступка преко износа од 145.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде па до исплате. Ставом трећим изреке је констатовано да је у преосталом делу жалба тужиоца и жалба туженог одбијена и пресуда у преосталом усвајајућем и одбијајућем делу потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 са изменама и допунама), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно размотрити питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (став 1). Према ставу 2. истог члана испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда услови за примену института изузетне дозвољености ревизије из члана 404. став 1. ЗПП делимично нису испуњени. Не постоји потреба за разматрањем правног питања од општег интереса или у интересу

равноправности грађана, нити потреба за новим тумачењем права у погледу примене чланова 6. и 29. Закона о спречавању злостављања на раду („Службени гласник РС“ бр. 36/2010) који се односе на појам злостављања и извршиоца злостављања, као и на судску заштиту у спору ове врсте. Позивање туженог у ревизији на пресуде Апелационог суда у Београду у којима су одбијени тужбени захтеви са ставом да нема места злостављању, мобингу празног стола, недавању средстава за рад и др. никако не указује на неуједначену судску праксу у споровима ради заштите од злостављања на раду, већ се свако такво питање решава зависно од конкретног чињеничног и правног основа.

Испитујући дозвољеност ревизије применом члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија у том делу није дозвољена.

Тужба у овој парници поднета је дана 11.10.2012. године, а као вредност спора означен је износ од 1.000.000,00 динара.

Према природи тражене правне заштите, применом одредбе члана 29. став 4. Закона о спречавању злостављања на раду („Службени гласник РС“ број 36/10), овај спор спада у парнице из радних односа, а ставом 5. истог члана прописано је да ако овим законом нису предвиђена посебна правила, у споровима за остваривање судске заштите због злостављања на раду или у вези са радом, сходно се примењују одредбе закона којима се уређује парнични поступак. Законом о спречавању злостављања на раду није предвиђено да је у овој врсти спора ревизија увек дозвољена, а према одредби члана 441. ЗПП-а, у парницама из радних спорова ревизија је дозвољена само у споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. Ван ових радних спорова ревизија није дозвољена, осим уколико се тужба не односи на новчано потраживање када се примењује општи режим допуштености овог правног лека, према вредности спора.

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима, ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе.

Тужба ради заштите од злостављања на раду и наканаде штете поднета је 26.10.2015. године, а побијана вредност предмета спора је 1.000.000,00 динара, што према средњем курсу НБС на дан подношења тужбе представља динарску противвредност испод износа од 40.000 евра.

Имајући у виду да се у конкретном случају не ради о парници из радног односа у смислу члана 441. Закона о парничном поступку (код којих је ревизија увек дозвољена), иако тужилац тужбом тражи заштиту права из радног односа, јер предмет тражене правне заштите није заснивање, постојање или престанак радног односа, а да побијана вредност предмета спора не прелази динарску противвредност од 40.000 евра, то је Врховни касациони суд нашао је да ревизија недозвољена, применом одредбе члана 403. став 3. ЗПП.

Приликом оцене дозвољености ревизије, Врховни касациони суд је имао у виду да је у конкретном случају побијаном одлуком делимично преиначена првостепена

пресуда, али је нашао да нема места примени одредбе члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП. Наиме, наведена одредба може се применити само када се примењује општи режим допуштености овог правног лека према вредности спора, односно у случају када се ради о ревизији изјављеној против правноснажне пресуде у којој је побијани део правноснажне пресуде или означена вредност предмета спора испод граничне вредности за дозвољеност ревизије, али не и у споровима у којима је посебном одредбом овог закона или посебним законом одређено да ревизија против одлуке у тој врсти спора није дозвољена.

На основу напред наведеног применом одредби члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Одлучујући о дозвољености посебне ревизије у делу којим се побија другостепена пресуда којим је одлучено о висини накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због повреде части и угледа тужиоца услед претрпљеног злостављања на раду код туженог, Врховни касациони суд је оценио да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. став 1., јер постоји потреба за уједначавањем судске праксе имајући у виду разлоге које је у ревизији дао тужени, као и наводе у образложењу одлука нижестепених судова.

Наиме, првостепени суд је тужиоцу на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа услед претрпљеног злостављања на раду код туженог досудио износ од 200.000,00 динара, а другостепени суд ову одлуку потврдио, са образложењем да су радње туженог које је представљају злостављање довеле до повреде достојанства, угледа, личног и професионалног интегритета и положаја тужиоца.

Одредбом члана 200. Закона о облигационим односима прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружности, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх суд ће ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству (став 1). Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (став 2).

У конкретном случају, из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужилац премештање у ... службу тешко доживео и да је због тога претрпео најтежи животни период, да је неколико пута био код неуропсихијатра, изгубио је сан и био је раздражљив. Код куће је обављао све кућне послове и бринуо о деци, јер му је супруга запослена, али је увидео да то није било лоше јер су деца задовољна, а супруга растерећена. Околина није променила мишљење о тужиоцу, међутим, се он лично осећао деградираним, јер након отказа код туженог није био запослен, а себе сматра способним за рад. С почетком рада на регистраторима код тужиоца је дошло до појаве душевних болова средњег нивоа у првих месец дана, потом благог нивоа, све до добијања отказа, што је за последицу имало пад воље и полетности, што би се могло довести у везу са догађајима на послу из спорног периода.

Накнада нематеријалне штете представља сатисфакцију (задовољење којим се ублажавају поремећаји у психичкој сфери оштећеног). То није цена бола који се трпи и не представља супституцију имовинских вредности уместо личних добара. По оцени Врховног касационог суда, накнада одређена од стране нижестепених судова превисоко је одмерена. У конкретном случају, тужилац је трпео штетне последице у виду душевних болова, јер је изгубио углед који је до тада уживао у свом колективу, колеге су га избегавале, сматран је одговорним и вредним радником а поверени су му задаци које може да обавља и запослени нижих квалификација, стручности и искуства од тужиоца. Углед је задржао у својој породици, која му је пружила подршку, а ни околина није изменила став према њему.

Имајући у виду ове околности конкретног случаја, по налажењу Врховног касационог суда износ од 80.000,00 динара представља правичну накнаду тужиоцу за претрпљене душевне болове због повреда угледа и части, имајући у виду напред наведене чињенице, а посебно чињеницу да околина није променила мишљење о тужиоцу али да се он лично осећао деградираним, јер након отказа код туженог није запослен. Накнадом у досуђеном износу, душевни бол тужиоца неће бити отклоњен али ће бити ублажен, јер ће му омогућити неко задовољство у најширем смислу речи, у циљу психичког смирења и ублажавања патње. Досуђивање накнаде преко наведеног износа било би противно циљу коме служи таква накнада, чиме би се поговало тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, у смислу одредбе члана 200. став 2. ЗОО.

Са изнетих разлога, сагласно одредби члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

**Председник већа-судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**